

Βρυξέλλες, 21 Ιανουαρίου 2025
(OR. en)

5544/25

AGRI 20
AGRIFIN 6
AGRIORG 10
AGRISTR 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Θέμα: Αναγκαία αναθεώρηση της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων και της πράσινης αρχιτεκτονικής και ανάγκες περαιτέρω απλούστευσης
-Ενημέρωση από την Προεδρία
- Ανταλλαγή απόψεων

Εν όψει της συνόδου του Συμβουλίου (Γεωργία και Αλιεία) στις 27 Ιανουαρίου 2025, παρατίθεται στο Παράρτημα για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας σχετικά με το προαναφερόμενο θέμα.

***Αναγκαία αναθεώρηση της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων και της πράσινης
αρχιτεκτονικής και ανάγκες περαιτέρω απλούστευσης***

Εισαγωγή

Την 1η Ιανουαρίου 2023 ξεκίνησε η εφαρμογή των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ για την περίοδο 2023-2027. Το νέο, βασισμένο στα αποτελέσματα μοντέλο για την εφαρμογή της ΚΓΠ εισήγαγε αλλαγή στο επίπεδο του προγραμματισμού και της εφαρμογής της πολιτικής.

Η εμπειρία από τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ έδειξε ότι οι λύσεις που υιοθετήθηκαν στον τομέα του συστήματος εφαρμογής χρήζουν περαιτέρω προσοχής προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναδυόμενων κοινωνικοοικονομικών, γεωπολιτικών και περιβαλλοντο-κλιματικών προκλήσεων.

Το νέο μοντέλο υλοποίησης εισήγαγε την ετήσια διαδικασία εκκαθάρισης επιδόσεων και την ανά διετία επανεξέταση των επιδόσεων. Αυτή η νέα προσέγγιση είναι απαραίτητη για να καταδεικνύονται, με απτά αποτελέσματα, τα οφέλη της πολιτικής αυτής για ολόκληρη την ΕΕ. Ωστόσο, μετά τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής, τα κράτη μέλη διαπίστωσαν την ανάγκη περαιτέρω βελτιώσεων της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων.

Το νέο σύστημα στήριξης που προορίζεται για τις περιβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις, η πράσινη αρχιτεκτονική της ΚΓΠ, η οποία έχει ως στόχο να συμβάλει στη μετατροπή της γεωργίας σε έναν βιώσιμο τομέα σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, έχει προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με την πολυπλοκότητα και την αποδοχή της από τη γεωργική κοινότητα.

Κατά τη διάρκεια της βελγικής Προεδρίας το 2024 συζητήθηκαν και συμφωνήθηκαν σημαντικές προσπάθειες απλούστευσης. Υποβλήθηκαν πολλές προτάσεις, αλλά εξετάζοντας τους προαναφερθέντες παράγοντες θα πρέπει να αναζητηθούν περαιτέρω λύσεις για την απλούστευση της ΚΓΠ και άλλων πολιτικών που επηρεάζουν τη γεωργία, την παραγωγή τροφίμων και τις αγροτικές περιοχές για την καλύτερη επίτευξη του στόχου της επισιτιστικής ασφάλειας.

Αναγκαία αναθεώρηση της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων

Οι ετήσιες εκθέσεις επιδόσεων αποτελούν ένα από τα βασικά στοιχεία του νέου μοντέλου υλοποίησης και η ετήσια εκκαθάριση επιδόσεων πραγματοποιείται με βάση τις εν λόγω εκθέσεις.

Σκοπός αυτής της διαδικασίας εκκαθάρισης είναι να καθοριστεί η επιλεξιμότητα των δαπανών της ΚΓΠ με σύγκριση του προβλεπόμενου μοναδιαίου ποσού ανά εκροή που προβλέπεται στο εκάστοτε στρατηγικό σχέδιο για την ΚΓΠ και του μοναδιαίου ποσού που όντως επιτεύχθηκε.

Με βάση την εμπειρία από την πρώτη εκκαθάριση επιδόσεων του οικονομικού έτους 2023, οι υπουργοί Γεωργίας των 27 κρατών μελών απηύθυναν επιστολή στην Επιτροπή στις 15 Νοεμβρίου 2024 (έγγρ. 16555/24) ζητώντας να πραγματοποιηθεί κοινός προβληματισμός με επιτακτικό και επείγοντα χαρακτήρα σχετικά με τη χρησιμότητα και την προστιθέμενη αξία της εν λόγω διαδικασίας.

Στην επιστολή, οι υπουργοί τόνισαν ότι ο ποσοτικός προσδιορισμός των αποκλίσεων μεταξύ των προβλεπόμενων και των τελικά επιτευχθέντων μοναδιαίων ποσών δεν ήταν το κατάλληλο μέσο για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας και της κανονικότητας των γεωργικών δαπανών της ΕΕ, ούτε για την αξιολόγηση της προόδου που έχει σημειωθεί στην επίτευξη των στόχων που ορίζονται στα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ.

Επιπλέον, η εφαρμογή στην πράξη της εν λόγω διαδικασίας συνεπάγεται μεγάλο διοικητικό φόρτο και μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές χρηματικές μειώσεις των επιλέξιμων δαπανών που πληρούν τους κανόνες και τα κριτήρια της ΕΕ που ορίζονται στα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ.

Ως εκ τούτου, οι υπουργοί ζήτησαν τροποποίηση των βασικών πράξεων της ΚΓΠ προκειμένου να εγκαταλειφθεί το μοναδιαίο ποσό ως δείκτης επιδόσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων.

Στις 19 Νοεμβρίου 2024, ο γενικός διευθυντής Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διοργάνωσε συνεδρίαση των γενικών διευθυντών των κρατών μελών που είναι αρμόδιοι για θέματα γεωργίας, προκειμένου να γίνει απολογισμός όσον αφορά το ζήτημα αυτό και να διερευνηθεί η μελλοντική πορεία.

Στην απάντησή της στην επιστολή των υπουργών, με ημερομηνία 29 Νοεμβρίου 2024, η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά με τη λύση που εγκρίθηκε για τη διαδικασία εκκαθάρισης επιδόσεων του οικονομικού έτους 2024, με την εισαγωγή ρήτρας ήσσονος σημασίας 2 % μέσω της τροποποίησης της κατ' εξουσιοδότηση πράξης (τροποποίηση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2022/127 της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2021 - έγγρ. ST 16655/24) και δεσμεύτηκε να εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της βασικής πράξης εάν προκύψει, μετά την πρώτη πλήρη διαδικασία εκκαθάρισης επιδόσεων του 2024, ότι η προστιθέμενη αξία της εκκαθάρισης επιδόσεων ήταν χαμηλή σε σύγκριση με τον διοικητικό φόρτο.

Αναγκαία αναθεώρηση της πράσινης αρχιτεκτονικής

Το 2024 σημειώθηκε σημαντική απλούστευση των κανόνων της ΚΓΠ για τους γεωργούς και τις εθνικές διοικήσεις στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της κατάστασης κρίσης που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί. Οι νομοθετικές και μη νομοθετικές δράσεις που ανακοινώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2024 εφαρμόζονται εν μέρει, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων ευελιξίας για τα πρότυπα ΚΓΠΚ, της προσαρμογής των διαδικασιών τροποποίησης της ΚΓΠ και της μείωσης των ελέγχων. Η αξιολόγηση (που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2024 - έγγρ. 7723/24 ADD 1) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι βοήθησαν τους γεωργούς της ΕΕ με τη μείωση της γραφειοκρατίας, την εξοικονόμηση χρόνου και την αύξηση της ευελιξίας στη διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Ωστόσο, οι δυνατότητες και οι ανάγκες απλούστευσης της πράσινης αρχιτεκτονικής της ΚΓΠ δεν έχουν εξαντληθεί πλήρως. Εξακολουθούν να υπάρχουν τομείς στους οποίους οι τροποποιήσεις θα διευκόλυναν σημαντικά την εφαρμογή της και θα ενθάρρυναν τους γεωργούς να ενισχύσουν τις περιβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις τους.

Υπάρχει επίσης περιθώριο για περαιτέρω απλούστευση της διαχείρισης των στρατηγικών σχεδίων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και να εξαλειφθούν οι αναποτελεσματικές πράσινες διατάξεις που περιορίζουν αδικαιολόγητα τη γεωργική παραγωγή.

Στο πλαίσιο αυτό, η Προεδρία θα ήθελε να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εξετάσουν πιθανές απλουστεύσεις στην πράσινη αρχιτεκτονική της ΚΓΠ. Ενδεχομένως υπάρχουν επιλογές όπως: η δυνατότητα καθορισμού υψηλότερων ποσοστών πληρωμών, τα οποία θα πρέπει να παρέχουν, σε κάποιο βαθμό, κίνητρο και όχι απλώς να αντισταθμίζουν την απώλεια εσόδων και τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες· η συντόμευση των πενταετών δεσμεύσεων στον δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ, προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι γεωργοί να συμμετέχουν περισσότερο στα γεωργο-περιβαλλοντο-κλιματικά προγράμματα· η εισαγωγή πληρωμών κατ' αποκοπή για οικολογικά προγράμματα που καλύπτουν μόνο μία κατηγορία γης, προκειμένου να αυξηθεί η ευελιξία του συστήματος στήριξης· η δυνατότητα χρηματοδότησης των απαιτήσεων που εισήχθησαν με κανονισμούς και οδηγίες που θεσπίστηκαν πρόσφατα, μέσω οικολογικών προγραμμάτων, γεωργο-περιβαλλοντο-κλιματικών και οικολογικών ενισχύσεων και επενδυτικών μέτρων για τη στήριξη της προσαρμογής των γεωργών στις νέες απαιτήσεις· η απλούστευση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στα επιχειρησιακά προγράμματα για τον τομέα των οπωροκηπευτικών, ώστε να αυξηθεί η κλίμακα οργάνωσης του τομέα. Τίθεται επίσης το ζήτημα της αναγκαιότητας εφαρμογής του ΚΓΠΚ 2 (προστασία των υγροτόπων και των τυρφώνων), καθώς παρόμοια υποχρέωση θεσπίστηκε στο πλαίσιο του νομοθετήματος για την αποκατάσταση της φύσης.

Τέλος, όσον αφορά τον εξορθολογισμό της διαδικασίας διαχείρισης των σχεδίων, θα μπορούσε να εξεταστεί ιδίως η συντόμευση του χρόνου για την έγκριση των τροποποιήσεων των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ, ώστε να επιτρέπονται αλλαγές σε όλες τις παρεμβάσεις μέσω κοινοποίησης και να υπάρχει η δυνατότητα εισαγωγής τροποποιήσεων συχνότερα.

Ανάγκες περαιτέρω απλούστευσης

Η απλούστευση παραμένει ψηλά στην πολιτική ατζέντα, καθώς τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη ζητούν περαιτέρω δράσεις. Αυτό αντικατοπτρίζεται στις πολιτικές κατευθύνσεις της Προέδρου της Επιτροπής Von der Leyen για την περίοδο 2024-2029 και στις επιστολές ανάθεσης καθηκόντων που απέστειλε στους/στις Επιτρόπους. Αυτό συνεπάγεται τα εξής: i) διασφαλίζεται ότι οι υφιστάμενοι κανόνες είναι κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ii) οι νέοι κανόνες είναι «απλούστεροι, πιο προσβάσιμοι για τους πολίτες και πιο στοχευμένοι», iii) γίνονται «προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων» όσον αφορά το κεκτημένο για τον εντοπισμό και την εξάλειψη αλληλεπικαλύψεων και αντιφάσεων, iv) γίνεται συμβολή στη μείωση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων κατά τουλάχιστον 25 %, και για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά τουλάχιστον 35 %, και v) αξιοποιούνται τα ψηφιακά εργαλεία για την παροχή καλύτερων και ταχύτερων λύσεων, vi) ενώ παράλληλα διατηρούνται υψηλά πρότυπα.

Ως εκ τούτου, οι προσπάθειες για τη συνέχιση της βελτιστοποίησης των ισχυόντων κανόνων που αφορούν τους γεωργούς και τις διοικητικές επιβαρύνσεις που επωμίζονται θα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο της διατήρησης σταθερού και προβλέψιμου συστήματος υλοποίησης της πολιτικής και στο πλαίσιο των προσπαθειών που σχετίζονται με τη μετάβαση σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές τόσο για τους γεωργούς όσο και για τις διοικήσεις.

Ανεξάρτητα από τα ανωτέρω, η μέχρι σήμερα εφαρμογή των στρατηγικών σχεδίων εφιστά την προσοχή μας στην ανάγκη στενής παρακολούθησης της προόδου που σημειώνεται προς την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ. Ο σχεδιασμός νέων παρεμβάσεων στο πλαίσιο των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ περιλάμβανε πολυάριθμες προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών-στόχων για τους δείκτες αποτελεσμάτων.

Για νέες παρεμβάσεις, όπως τα οικολογικά προγράμματα, η έλλειψη ιστορικών δεδομένων κατέστησε αδύνατη την ακριβή εκτίμηση των τιμών-στόχων. Τα ανεπαρκή δεδομένα και η αβέβαιη κατάσταση κατά τον χρόνο κατάρτισης των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ συνέβαλαν σε σημαντικούς κινδύνους σφαλμάτων στις εν λόγω εκτιμήσεις. Ως εκ τούτου, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος ορισμένοι δείκτες αποτελεσμάτων να είναι χαμηλοί.

Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο απλούστευσης των κανόνων σχετικά με τον νέο μηχανισμό αναστολής πληρωμών σε σχέση με την πολυετή παρακολούθηση των επιδόσεων.

Τα κράτη μέλη καλούνται να ανταλλάξουν ιδέες σχετικά με πιθανές τροποποιήσεις της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων, καθώς και της πράσινης αρχιτεκτονικής των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ. Επιπλέον, καλούμε τα κράτη μέλη να αναφέρουν τις προτεραιότητές τους για περαιτέρω βελτιώσεις με σκοπό την επίτευξη απτής απλούστευσης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και την ελάφρυνση του φόρτου για τις εθνικές διοικήσεις, τόσο στον τομέα της ΚΓΠ όσο και σε άλλες πολιτικές που επηρεάζουν τους γεωργούς.

Με βάση την εμπειρία από την πρώτη εκκαθάριση επιδόσεων του οικονομικού έτους 2023, οι υπουργοί Γεωργίας των 27 κρατών μελών ζητούν την τροποποίηση των βασικών πράξεων προκειμένου να απλουστευθεί η διαδικασία αυτή.

Το νέο σύστημα στήριξης που προορίζεται για τις περιβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις, η πράσινη αρχιτεκτονική της ΚΓΠ, η οποία έχει ως στόχο να συμβάλει στη μετατροπή της γεωργίας σε έναν βιώσιμο τομέα σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, έχει προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με την πολυπλοκότητα και την αποδοχή της από τη γεωργική κοινότητα.

Παρά τις αλλαγές που έχουν ήδη εισαχθεί, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω απλουστεύσεις προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι γεωργοί να ενισχύσουν τις περιβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις τους.

Η Προεδρία προτείνει τα ακόλουθα ερωτήματα ως βάση για την ανταλλαγή απόψεων στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της 27ης Ιανουαρίου 2025:

- 1) Ποιες βελτιώσεις θεωρείτε εύλογες προκειμένου να αποφευχθούν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για τα κράτη μέλη λόγω της διαδικασίας εκκαθάρισης επιδόσεων;**
- 2) Τι είδους βελτιώσεις στην πράσινη αρχιτεκτονική της ΚΓΠ είναι απαραίτητες για να εξασφαλιστεί ισορροπία μεταξύ των φιλόδοξων περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων και της ορθολογικής και ανταγωνιστικής γεωργικής παραγωγής;**
- 3) Ποια επιπλέον συγκεκριμένα στοιχεία του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου θα μπορούσαν να τροποποιηθούν στο τρέχον στάδιο εφαρμογής;**